

UTIKALO SAN 1994

BOKO N° 08 A SONGS : MALI LA DORCOUR 20 FARANSI 5F F

Saheli

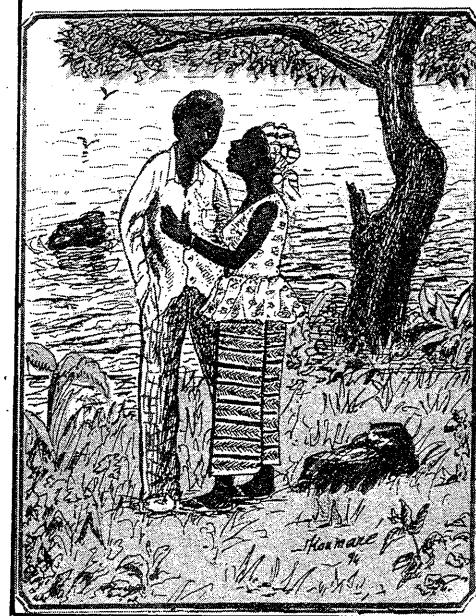
NIN KO IN TO TAARA KA FO DAN.

Nin ye maana ye an ye min bɔ
kunnafonisèben kōnɔ, n'a be fo a
ma ko "Républicain". Maana in bɛ
lakale kɔrɔnfɛ. Kɔrɔbɔrɔw ni
burudamew bɛe b'a dɔn. A bɛ
kɔrɔbɔrɔmuso dɔ de kunkan, min
furala burudameccé dɔ ma. U ye
denke kelen sɔrɔ. A furu sara ka bɔ
o kun ka furu kɔrɔbɔrɔ dɔ ma. A ye
denke kelen sɔrɔ o fana fe. Ninnu
fila bɛe nana ke kelebolotigi ye.
Kele nana wuli u ni njɔgon ce. Ba
in kɔrɔlen nana don u ni njɔgon ce
k'u ka kele dabila. U ma sɔn. A y'a
sin fila kɔrɔta k'u deli, u ma sɔn.
Nka Ala y'a to a ka sebaaya la, u
fila bɛe yelemana ka ke farakoloba
fila ye. Halibi farakolo fila in be
Gundamu an bɛe dɔn min na ko bi.
Kelen ye finmanye, kelen ye jeman
ye.

Kele mana wuli, a bɛ digi dɔ la
ka temen dɔ kan. Faantan de ta ka
jugu. Bamananw k'o de ma ko ni
sama fila kelela bin kane de bɛ
foroki.

Sebennijekulu

Karimu ni Kaja

Karimu ni Kaja

Zuwenkalo 1994

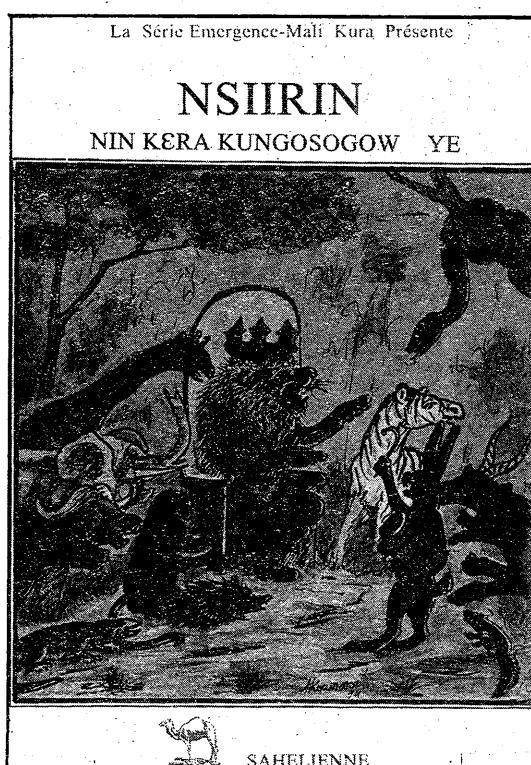
Sahélienne ka nin gafe ninnu bɛ sɔrɔ
Saheli feerebagaw bolo

La Série Emergence-Mali Kura Présente

NSIIRIN

NIN KERA KUNGOSOGOW YE

NSIIRIN, nin
kera kungosogow
ye
Zuluye kalo 1994

FANGA NI SARIYA

Hake bε fali ku samani na.

Kun te bø ko o ko la, muju t'o
je.

Bamananw b'a fo ko mɔgɔ
be muju sanni i mago ka je, nka
i te muju sanni i ka sa.

Mankan min be an ka jamana
kɔrɔnyanfan fe sisan, i k'a dɔn
muju ni min kera a ko kɔrɔ, o be
nini ka se a dan na sa.

Wale in daminenen, ɔnaniya
numan bee sirila, dabali caman
tigera walasa sigi ka k'a ko la, ka
kuma, ka ben sabu kele te fosi
dilan. Lajew kera fo ka taa
bolonɔbila bø a ko kɔnɔ sebenw
na. Nka kabini o waati temenna,
mɔgɔ minnu sɔmi ka surun, olu
y'ajira ko fanga k'a kungotaafan
yelema ko n'o te fura sɔrɔlen te
fen in na folo. O kuma ma lamɛn
o waati, fanga fe. O be se ka
faamu sabu fen o fen be kele bali,
nemɔgɔ ka kan k'o la jini. O ka
fisa kele binni ye. A be laban
cogo o cogo la mɔgɔ si te ke Ala
ye k'o dɔn.

Kele sisali dabɔra mɔgɔw ni kisili
kama. O ka kan ka ke fanga ham
ye. Nka n'i ye ɔnaniya numan siri,
o ma se ka mɔgɔw niw tijen'i bali,
i be dɔnsen yelema.

Wale min kera Banba Hawusa
Zuluyekalo tile 26, walejuguba
de don. A b'a jira ko sigikafɔ
minnu kera, olu kelen te bee dungɔ

ye.

Mɔgɔ minnu sɔnna, olu ko te.
Minnu ma sɔn bɛnkan ninnu ma,
n'u kelen be k'u yere ke jadɔw ni
siratigelaw ye, o ye fen ye min te
se ka ben cogo si la. Binnkanni
waati temenna.

Jamana kelen kɔnɔ, i te se ka bø
kɔrɔn na ka na tilebin walima ka
bø tilebin ka taa kɔrɔn na ni
marifatigiw

ma bila i je
n'i kɔfe, o ye
mun ko
negebølen
ye! Fangaka
kank'apɛsin
u ma walasa
mɔgɔw k'u
ka baaraw ke
hakilisigilenya
na. Minnu te
taa yɔrɔ la
tuma bee olu
degunned
don sanko
minnu ka

baara ye taama ye.

Hali i siso sumalen kɔnɔ, i te se
ka sunɔgɔ ka fa !

Jemufangako talen be k'o ke
birilan ye. Tijenikelaw, ni min te
fara olu kewalew kan, fosi te b'u
la. .

Kɔrɔ were si te jemufangako la

tilennenya kɔ ; ka to sariya kɔfe.

Mɔgɔ minnu sigilen be sariya
kunna a be fo olu ma ko faamaw,
fanga be mɔgɔ minnu na.

Fanga kɔni ye fanga de ye. Ale de
ka kan ka sariya labatoli lasabati.

Mɔgɔ si te se ka kunkolo ci ka tila
k'i be hine nekili la.

Ni dabali ma tige Joona ka
tijenikelaw bila u bilayɔrɔ la, an

be kurun min kɔnɔ, a b'a la ka sin

n'an ye damajira dakan de ma.

Ala m'an kisira o ma. Kojugu
nato te fili.

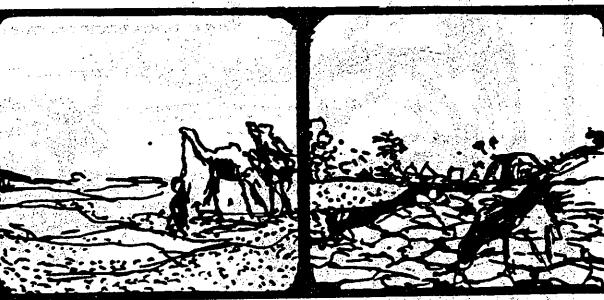
Fanga ka kan k'a joyɔrɔ fa ni fu
sirili ye dantemənwalew dan na.

Lafiya ko be mɔgɔw ye bi kosebe.

Berehima Wulale

LAMINI

Hadamaden yere de ye tijenifén bunu ye.

Nansara dönnikela dō ko hadamaden te sa, a b'a yere faga de. Kuma in köröté ko hadamaden b'a dabo a kama k'a yere faga. N'an ye jatemeine ke, an b'a kólösi ko saya caman sababu bē bō hadamaden ka fen dilannenw na. Mögow ye fen damadōw dilan k'u bolomademe n'u ye, nka o fen kelenw fana bē se ka ke masiba fenw ye n'u ma mine ni hakili ye. Bōmu atomiki min ni masiba fen matemen a kan, ale bē dilan ni fen minnu ye, o fen kelen dōw bē ke ka iziniw lataama. San 1945 utikalo tile 6 n'a tile 9, amerekenw ye bōmu atomiki fili Irosyima ni Nakazaki n'o ye Zapon dugu fila ye. Maa 140.000 ni tora Irosyima. Nakazaki ta kera ma 70.000 ye. An bē don min na halibi mögow bē sa o yorō ninnu na sabu u ka lamini tijena bōmu ninnu fe. Kabakodenw bē wolo yen. O bee ye kasara in no ye.

San 1986 Irisi Jamana kan, masibafenw dilanyorō dō cir'a yerema Cérinobil. A kéra kasaraba ye. Yorō cira minke, fine jugu de bora ka lamini bee mine. Mögo caman ni tor'a la. Halibi, kasara in ma ban. Mögow bē sa halisa a sababu la. Keleke

batominne bē taama kogojijukoro, olu körölen caman de bē irisiw bolo kogoji jukoro. N'a fen o fen perenna don min, a bē se ka ke sababu ye ka kasaraba ke lamini na. Jininikelaw dun ka fōla, hali ji litiri kelen n'o sera ka don a fen o fen kōnō, a bē peren. Ala k'an

kisi nin kasara suguyaw ma.

Lamini te se ka ke fosi ye hadamaden kō. A jeni n'a tijeni bee bē bō hadamadenw ka keta de la. O la sa, an k'an jija ka lamini keréñkeréñ sabu an ka balo n'an kakeneya bē soro ale de sababula.

Job Tera.

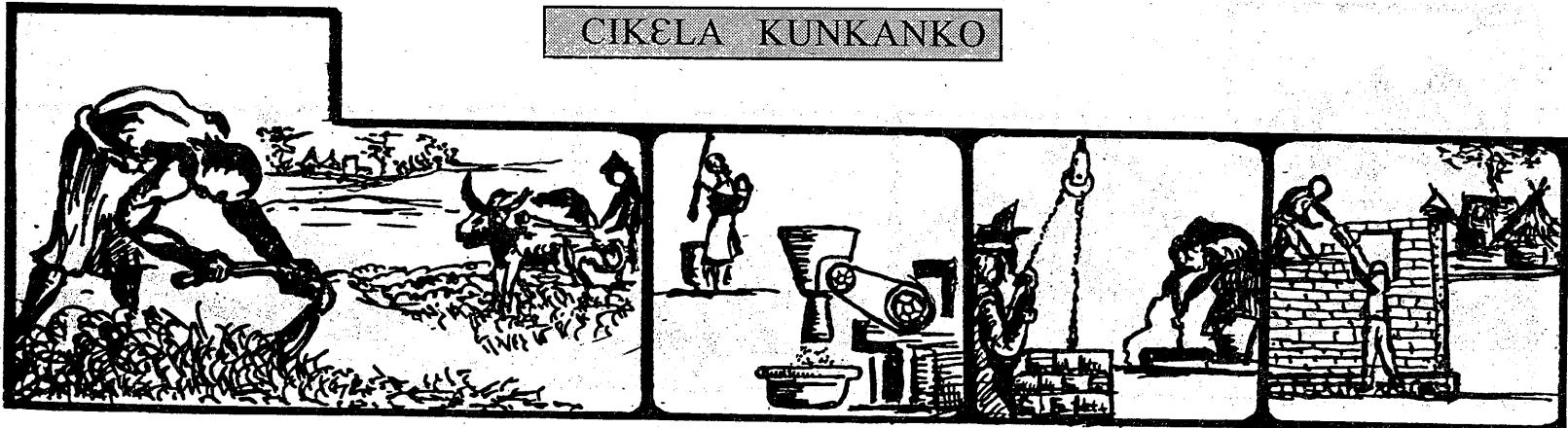
Kolera

Kolera n'an ko a ma ko kunfilanintu, ale ye bana jugu ye. Kabini a donna farafinna san 1970 yanfan na, a ma bō bilen. San o san a be tijeni ke jamana dōw la. ninan, kolera donna Lajine, Konowari ani Uruwanda. A ye mögo 100 hake faga Lajine ; ka mögo 500 mine. Konowari, ayemögö 200 nögön mine. Faransi Beliziki gōferenamanw ye fura ni furakeliminen tōni 28 di lajinekaw ma ka bana in kele. Fen min bē Lajine, o se ka teli Mali kōnō. A ka kan bee k'i yere kólösi.

Kolera bē nin jamana ninnu kan nka bolofa bē Uruwanda ta kan. O ma soro fen were fe kele kō. Kele min bē o jamana kan, hadamadenw menna k'a nögön ye. Mögow be sa cogo min u bē sa ten. A taara se hake dō ma suw yere tun te don bilen. u fili-fililen bē to ten. Caman filila baw kōnō. O kera sababu ye ka ba ninnu ji lanögö. Farafinna baw bee la jamanjan n'a be wele "Nil" ale jiwan gōra hadamaden suw fe Uruwanda kele in senfe. Nin bee de kera sababu ye ka kolera juguya Uruwanda. Dögökun Kelen kōnō, bana in ye maa 16.000 de faga yen. Hali dingeba minnu ni suw be bila u kōnō, nin bee ye fere ye. Wele bilala dijé bee ma ka deme don u la. Amerekenw y'a damine ka deme nesin u ma. O y'a soro Faransi fana tun y'a sekoke. Ka kolera to senan, tögötögönen fana nan'i sen don a la. UNICEF ka fōla maa 50.000 hake de sara bana in fe. Nka dōw hakili la maa salen ninnu bē ta 20.000 nögön na. Utikalo damine in na, a fōra ko nögøyaba donna kow la.

Mahamadu Konta
Alu Danbele, Job Tera.

CIKELA KUNKANKO

Sikaso tɔnjekuluw ka tɔnba

Tɔnba in sigira sen kan san 1994, Zuwenkalo tile 8. A sigira ni tɔn 14 de ye, minnu tilaen bɛ tɔnjekulu fila ye. O ye Sikaso tɔnjekulu ni Fenkolo Jɛna tɔnjekulu ye. An bɛ don min na kɔbi, tɔn 31 de bɛ tɔnba in kɔnɔ.

Tɔnba in ka baaraw jɛsinnen be fen minnu ma o dɔw file nin ye :

- ka Sikaso tɔnjekulu dème nakɔbaaraw, ani sannifeere

yiriwali la.

- Ka Fenkolo Jɛna tɔnjekulu dème nakɔbaaraw yiriwali ni dugukoloko jɛnaboli kojew na

Tɔnba in sigira seneke law ka janiya jumanya kɔnɔ, walasa u ka se k'u ka kunkow jɛnabɔ. Dijɛ seleke naani tɔnba min be wele ko SIX "S", n'a sigira senkan Bamako mɛkalo tile 18, san 1994, o kɔjenabotɔn dɔ ye Sikaso tɔnba in ye. Six "S" fana ye tɔnba ye, min

be dème don seneke law ma. A baarajenabɔjekulu dagalen bɛ Burukina. A bolofara do fana bɛ Mali la.

Musow sen bɛ "FUTS" ka baaraw la. O kosɔn u ka kow jɛnaboli kojew be min bolo, o taara tile 15 ke Senegali jamana na, k'a ta marisikalo tile 26 ka t'a bila awirikalo tile 8, san 1994 ; a taara Susi jamana ka demejekulu ka dème kɔnɔ.

Cikelaw, aw mago manajɔ binfagalan na, a'ye wuli ka se kontuwari 2.000 (comptoir 2.000) la, etabiliseman Isa Mori Danbele. O file nin ye wikoma (HUICOMA) jɛmɔgɔsoba kerefɛ BP : 2336 Ngolonina Bamako.

N'aw sera yen, aw be binfagalan minnu sɔrɔ yen, olu file nin ye.

BASAGARAN PL2- Ale ye maloforo binfagalan ye. A litiri 6 n'o be ben litiri 1 ni tila bidɔn 4 ma, o de bɛ ke taari kelen na. Ke ko kelen be labɔli ke. A bɛ ke malo turulen wala a serilen kɔfɛ tile 10 nan ni 15 nan furance.

BELATERI - Ale ye kabaforo (majɔn) binfagalan ye. A litiri saba ni tila de be ke taari kelen na ; o be ben bidɔn 4 ma ; ale bidɔn kelen ye litiri 0,875 ye. Belateri be ke foro kɔnɔ k'a damine kaba dantuma fo ka taa se a bulu 2 wala 3 bɔli ma.

Propokisur (Propoxusur) 75 % WP (PM). Ale mugulama don.

Propokisur (Propoxusur) CE 200 (200 g/l) A garamu 200 debe litiri 1 na. Taari 1 be furakɛ ni garamu 100 wala garamu 200 ye. O be ben litiri tilan wala litiri 1 ma.

O mana bɔ yen, aw be sumansi furakelanw ni furakeminɛnw sɔrɔ yen.

O tuma a' ye wuli joona, a' ka Isa Danbele ka yɔrɔ magɛn, ni Ala sonna aw te nimisa fiyewu.

Bakari Jara FUTS Sekereteri zanerali.

Jinan samiye cogoya

Metewo (seriwusida min jɛsinnen be sanjiko, fipɛko nɛnɛko ni funteniko jatemineni ma) jɛmɔgɔ dankan ye a jira, n'o ye Kalilu Tarawele ye, ko jinan samiye damine cogo jena. Ko ni Ala sonna, a laban cogo fana ka kan ka ne. A ko u y'o ye u ka jateminew kɔnɔ. A ko Sikaso jamana kan, danni kera a menna ; sumanw mɔcogo ka ni fana. Min ye jamana yɔrɔtɔwyɛ, a ko kɔrɔsijenɛn kunfɔlɔ be senna, yɔrɔ dɔw fana na, danni be senna halibi.

SAHEL la, anw ta ye dugawu don ye. Ala ka samiye segin a cogo kɔrɔ la, walasa kɔngɔ be bo an ka jamana kɔnɔ.

Sumaya

Sumaya ye bana ye, min b'an ka jamana kono san waati bee. A be caya kosebe sanmiye fe. Bana don min be soro sosokinda fe. Soso de be ke Sababu ye ka bana yelema-yelema mogow fe.

A ka c'a la, sumaya damine na farikansi be to ka ce ka fari faga. Kunkolodimi ni foono fana be se ka don a sen koro. Nene be kari banabaato la f'a be yereyere. farigan in be se ka juguya. Banabaato barika bee be ban ; a be kunnakumaw fo. A fari be kalaya kosebe. O kofe, do be bo farigan na. Banabaato be wosi. A fari bee be don joggon na.

Sumaya be se ka na ni jolides ye. A be se ka mogo faga tile 3 joggon kono. dow b'a fo ale de kogolen ma ko kono.

Walasa ka se ka tanga sumaya ma, si ka kan ka ke sange koro walima ka sosofaan ke so kono, ka senefenw nijamantonw janya sodaw la, ka yorow furan, ka binw siye, ka jinogow kel. Saniya ka jugun soso ma

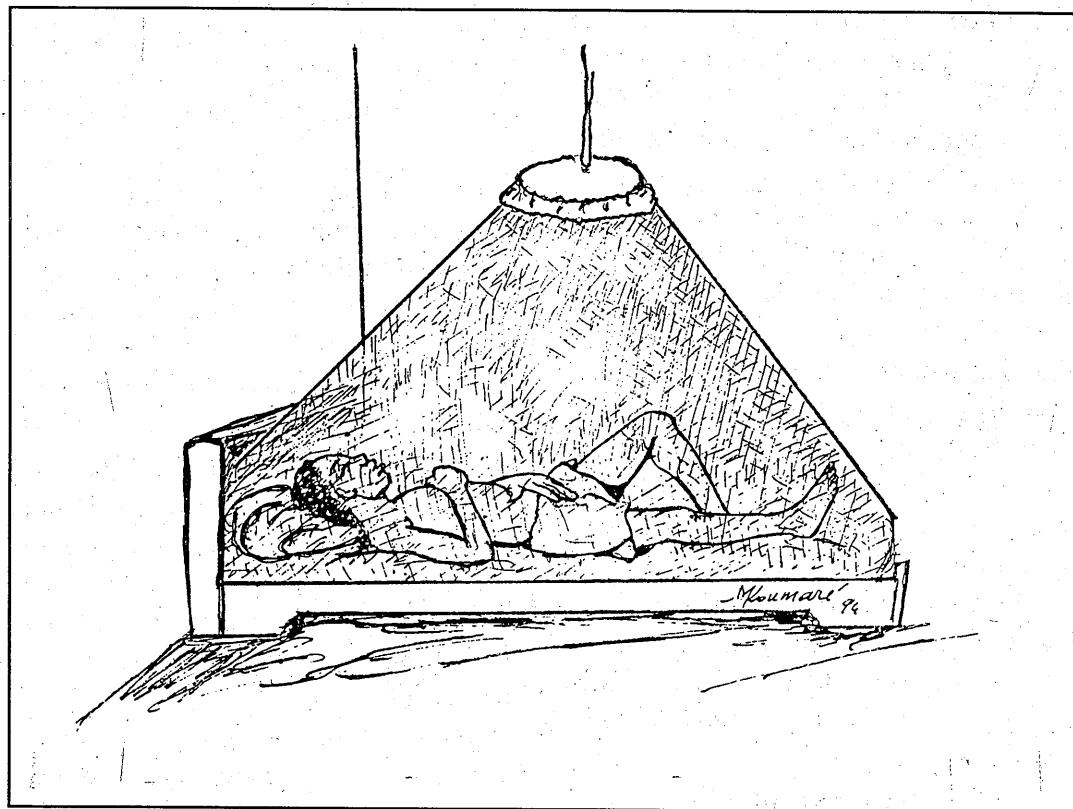
kosebe.

Sumaya be se kaké sababu ye ka musokonoma kono tipe. O la ani baliku tow bee ka kan ni niwakini kise 3 tali ye dogokun o dogokun. Walasaka siga yere bo tangali la sumaya ma, mogokoroba ka kan ka niwakini kise 6 ta dogokun kono. Don o don kise 1. Don kerenerennen kelen de be bila

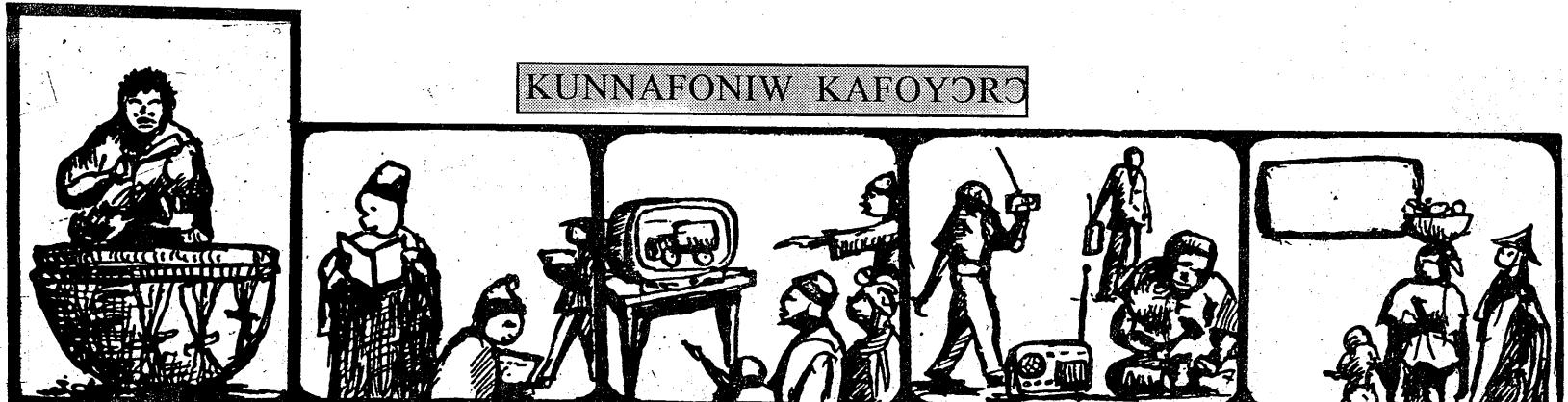
o la. Denmisen san 8 ka se san 13 ma, ka kan ka kise 3 ta dogokun o dogokun. O la kise kelen-kelen ka kan ka ta tile fila o tile fila walima ka tilance ta don o don. tile kelen fana doron de be bilao la. Niwakini sirolama ka kan ka to ka di denw ma.

Ni sumaya ye mogo mine fosi te dogotorosolataa bo.

Alu Danbele

Fura panama kelen be soso la, o ye sange ye

Lamini Jabira bilala ka bō kasō la

Lamini Jabira ye sōrodasi jalabatigi ye. A jepogon sōrodasi mōgō 8 minena, ka Amadu Tumani Ture to fangala, ko u tun b'a fe ka "Kudeta" ke. O kera san 1991, Zuwenkalo tile 15 don.

Alamisa don Zuwenkalo tile 30 san 1994 depitew ye yamaruya di, ko Jabira n'a jepogōw ka bila. U be segin u ka baara kōrō ma, fen te bō u ka jala la u ka sara be to a nōna, nka u ye waati min ke kasō la, o saraw te di u ma. Depitew y'a jira ko u sōnna minisiri jemōgō ka kuma ma, n'o ye Iburahima Bubakari Keyita ye. Ale de ye a jini depitew fe, u ka sariya ta min b'a yamaruya, ko Jabira n'a tōjogon ka bila. Depitew ko u ye nin baara in ke yaasa ben ni yafa-jogon-ma be ke sababu ye ka hēre ni lafiya jiidi jamana kōnō.

Bamako ye gofereneri kura sōro

Bamako gofereneri kura togo ye Karamogo Nare, sōrodasi jalabatigi don. A sigilen Bamako kunna, a ko ale tena baara ke pariti kelen si tōgo la, bee ka kan a bolo. A ko a bēna a jēsin Bamako saniyalī ma, ani kin kōrō labenni : Bozola, Narela, Bagadaji. A ko fana ko kin kura minw be poyi-poyi Bamako, ko a be Sariya latilen o yōrow la. A ko fen min ye Bamako tijeniy ye a binkanniw, a sonyaliw, n'a mōgōfagaw, ko a bēna olu kele ni barika ye. Suguw dilanni, sirabaw dilanni, ani Bamako bolifenkow, olu fana be a ka baara bolodalenw na. K'a ta Musabin na, ka na se sisan ma, bee jē be a la Bamako be ka dilan, a be ka cē jē, a be ka saniya ka taa a fe don o don.

Mali Sanuko

Mali dugukolo jukorōla falen don tetewu nafolomafenw na. Dugujukorōfen nafama min be nafolo

caman lase Mali ma bi, o ye sanu ye. Sanu y'an dōnfēn kōrō ye, kabini lawale. A caman tun be bō Bure ani Banbuku. Masa Musa taara Makan, ni jōn caman doninen ye Sanumugu la ; ka taa u saraka kureyisiw ma. Hali bi, sanumayōrō caman be Mali kōnō : Siyama, Kalana, Sajola : Mali be sanu tōni 6 de sōro san o san. Sanu garamu be san baakelenani kēmēnaani (1.400), walima baa kelen ani kēmē saba (1.300), sanufeere yōrobaw la dīne kōnō, an be don min na i ko bi. San 2.000 la, an ni o cē ye san 6 ye, Mali ka kan ka sanu tōni 20 de bō dugukolo jukorō san kōnō. O mana feere, o ka kan ka ben sefa wari miliyari kēmē ni bi saba ma (miliyari 130) san o san.

Siniwa jamana ye fura tōni 16 ni Mali la

Arajo Mali ye a lase mōgōw ma, ko siniwa jamana ye fura tōni 16 ni Mali la, Zuluyekalo tile 7, san 1994. O furaw sōngō ka kan ka ben miliyon 50 ma.

Siniwa dōgōtōrōw be baara ke dōgōtōrōso minw na Marakala, Kati ani Sikaso, fura ninnu bēna tila olu ni jōgonce. Siniwaw ni Mali ka je keneya sira kan, o be san 27 bō. U ye banabaato mōgō miliyon 8 furake, ka a ta o don na fo bi.

Baginda Lakolidenw césirilen don

A be san damadō bō, Baginda kalan be ka ke a jēma, girigara si ma don a senkōrō. Lakoliden caman be kunnawolo sōro san o san, jōgōndanw ni Ekizamew la. Nka kalan dōrōn te ke lakoliso la.

Jinan, lakolisan n'a ferekeli bee, Baginda CLUB UNESCO lakolidenw ma sigi. U ye wele bila Amadu Bagayoko n'a muso ma. olu nana kōnséri ke u ye, sibirisu zuwenkalo tile

28 wari min sōrola o la, o kera ka tile fila kunnafonidi laben Sida kan. Jumadon, zuluyekalo tile 1, sōgōma, jama lajeba kera lakoliso la. O kēnē kan, Numunke Jara, ka bō Sida kēlēli seriwsida la, o ye kunnafoni nafama caman di mōgōw ma Sida kan. O don kelen na, wulafe jabo kera ka sidatōw jira mōgōw la. O dugusaje, sibridon, zuluyekalo tile 2, wulafe, laanzara waati la, o kera ntolatan ye lakoli A ni B npogtigininw ni jōgonce. Lakoli A ye kupu ta ntolatanna kelen-kelen bee ladiyara ni teriko kelen ye.

Baginda UNESCO lakolidenw ka foli n'u ka walejumandon be ka taa u demebagaw ni u kanu bagaw bee ma : I.E.F/ BF? P.RB, komandan, depute, Edition la Sahélienne, P.N.L.S. foli kērenkērenenw be ka taa lakolikaramōgō Seyidu Konate ma a ka césiri la U.N.E.S.C.O ko la.

Musamōgō kunkanko

Musamōgō dōwerew bilala : Mulayi Hayidara, Adulayi Jalo, Cenan Kulibali ani Janka Kaba Jakite.

Sariya ye nafolo hake dō boloda, ko u ka o sara, nka o da ma fo jama ye folo. Musamōgō tō minw be kasō la sisan, olu ye Seku Li, Madu Kulibali ani Usmani Kulibali. Olu pangira jolibōn kiri la, ko u ka kan ka faga, ka fara Musa yere kan.

Musa n'a muso Mariyamu, ani a nimōgōke Aramōsi, olu sigilen be ka nafolodun kiri kōnō. Musa n'a muso ka nafolomafenw jate be ka mine sariyatigiw fe. O nafolomafenw bee bēna feere faso tōgōla. Musa ka nafolomafenw jateminena, u benna miliyon 80 ma ; nka a ka kan ka war min sara jamana ye o be taa a jō fo miliyari 2 la. A muso Mariyamu ka nafolomafenw ma se ka jate folo. N'o bee jenabōra tuma min na, nafolodun kiri be sōro ka damine.

KUNNAFONIW KAFOYORO

Djne dajuru be jamanaba 8 bolo

O Jamanaba 8 ye : Ameriki, Zapon, Alimaji, Kanada, Angilejamana, Faransi, Irisi jamana ani Itali. olu de ka soro ka bon ka temen jamana tow ta kan. olu ye njogonlaje do ke Napulu Itali jamana kono zuluyekalo la, San 1994. Belebele 8 y'a jini Iran jamana fe, a ka a senbo "Terorisiw", n'o ye dantemenwalejugutigw ye, olu sen na, ani dantemenwalekelaw diine sira kan. U y'a jira Alizeri faamaw la, u ka u bolo di Alizeri mogob sabalilenw ma, ka jamana baara. U y'a jira ko ONU ka sorodasiw bena ta Uruwanda, ka taa jamanadenw ni lakana. U ko bancogo min be Bosini kele la, o ye ka jamana tila fila ye. Tila kelen be di seribuw ma; yoro belebeleba, silamew ni korowatiw be je o la, bawo olu sonna ka fara njogon kan. Ko ni min ma son folen in ma, djne bee be je ka o tigi kele.

Ka bo Senegali

Senegali peresidanwote waatiw la, ninan, Bubakari Seyi fagara a tigi ma don. Ale tun ye wotekow nemogoba ye. O kofe oposisyon paritiw (parti minnu ni fanga da te file kelen na) ka boliba do senfe, polosi mogob 6 sara ; u fagabagaw ma don. Siga kera Adulayi Wadi la, n'o ye Senegali pariti filanan nemogob ye, ani a jenjogon naani. U minena ka u don kasol la, ka segesegeli boli u kan? U ye kalo 4 ke kasol la. Segesegeli y'a jira ko u no te fagali ninnu na, nka fanga ma son ka u labila. O tora senna min ke, u ye dumuni "gerewu" ke. o koro ye ka u ban suman na. Ukoutena dumuni ke

fo ni u bilala don min na. U kelen ka tile 4 ke kongo la, dogotoro y'a jira ko u ni saya manjan bilen. Okelen, hadamadenya hine koson, Senegali faamaw ye u bo kaso la Zuluyckalo tile 4 san 1994.

Ka bo Tayiland

Don do la, Eankoku (tayiland faaba) dogotoroso do la, mogow tun be kantolatan laje telewison la. A kera djne ntolatanba senfe. Nin don in Esipapi ni Itali tun be njogon na. Banabaato do tun be dogotoroso la, a bolo fila karilen tun don. Kabini Italikaw ka ntolatanna do ye bi don, n'o ye Roberito Bajo ye, banabaato nisondiya kojugu ninena a ka bana ko. A ko a be tegere fo yoro min, bolo karila tugun.

Ntola kera jarabi ye. Nka sijne were jabaranin na mabo banabaatola de.

Nijuguke

Pakisitan jamana nukiritigesoba do ye ce do don san 30 baaragelen kasol la, ka da a ka njigrogeleya kan a muso la.

Muhamed Syarif, n'a si be san 30 la, a y'a muso sunogobaato sen n'a bolo siri, ka negebere don a musoya ni a kofela la, ka soro ka kuran bila a la. Muso kirinnen, a y'o ta ka taa dogotoroso la.

Pakisitan minisiri nemogob Banazir Buto y'a jiri ko fanga ben'i jo ni muso in ka furakeli musakaw ye k'a bila ka taa Londiri, n'o ye Angile jamana faaba ye. Moggoba saba faatura Zuluye kalo la

Kore ye jamana ye, teriyasira be Mali ni min ce, kabini tumajan. Kore persidan Kimilisungi faatura, k'a si to san 82 la. A ye san 46 ke fanga la, peresidan si ma o njogon ke folo. A tun ko ka di a ka jamanadenw ye fok'a dantemen. Sanni a ka faatu a y'a den bolo don jamana nemogob baaraw la, fo ka o tin don mogow la.

Mohamedi Ali fana faatura Zuluye kclen in na. Ale ye Maliden ye. Burudame don. kalansariw, n'o ye burudamesiya do ye olu ka mogobaw do don. A faatura Maroku ka a si to san 90 na. Burudame kele folo senfe, ale tun minena. A ye san 17 ke kaso la. dönnibagaba tun don. Ala ka mogoba tun don.

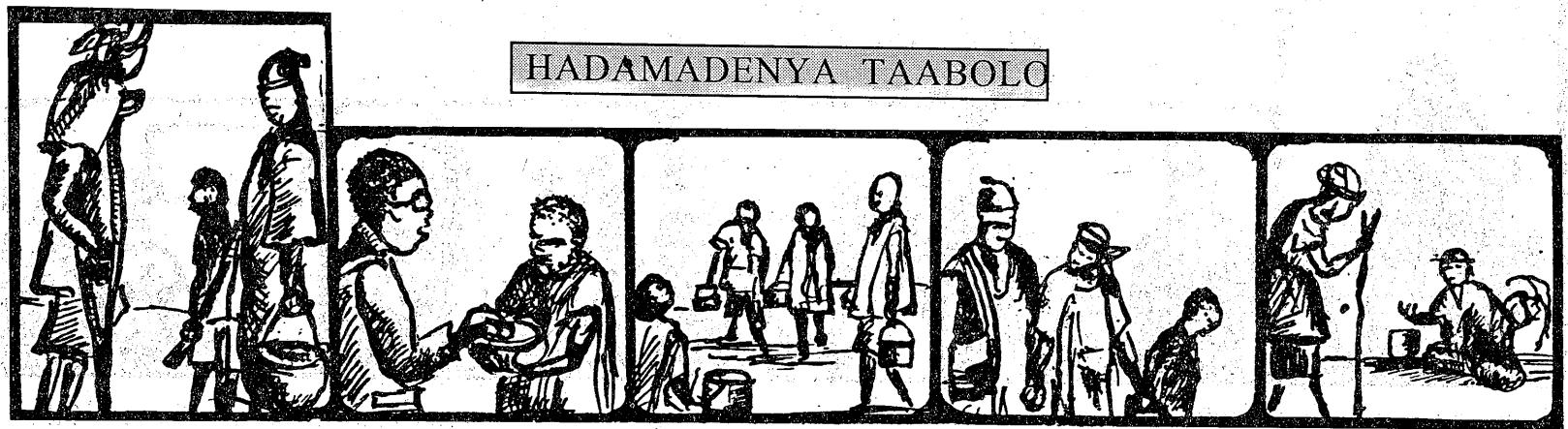
Kalo kelen in na, a tile 7 Iburahima Baba Kake fana faatura. Lajineka tun don ; tariki dönnibagaba tun don. A ye gafe caman seben farafinna kunu n'a bi kan tubabu kan na; a sigilen tun be Faransi. A ni Faransi Arajosoba bolo tun be njogon bolo.

Ka bo Yamani ani Uruwanda

Yamani kele banna zuluyekalo la, san 1994. Goferenaman ka kelekcew ye Yamani worodugu yanfan duguba mine, n'o ye Adeni ye, ni marifa daburu ye. Adeni faama n'a masurunna-moggow ye tama fila don fije na. U taara u yere kalifa jamana were ma, yaasa u ni be kisi. Bi Yamani seginna a coogo koro la, a kera jamanaba kelen ye.

Uruwanda kele fana nogoyara, bawo mogob murutilenw, n'u ka ton be wele F.P.R, olu ye goferenaman n'a ka sorodasiw gen ka bo Kigali n'o ye jamana duguba ye (kapitali). O fana kera ni marifa daburu ye. Sisan sebagaw cesirilen don ka goferenaman kura sigi senkan, jamanaden bee togo la. A jirala ka a fo, ko peresidan koro ka pariti mogow sen tena ye o goferenaman kura in na.

Mahamadou Konta
Jokolo Adama Kulibali

Furakisenin

Dow k'a ma kise.
Dow k'a ma denkelen demebaga.
Dow yere b'a wele ko jalan.
Furakisenin togo ka ca. N'e mogo
min t'a je la, i te se k'a togo ninnu
bee don.

Furakisenin te fen suguya kelen
ye. Kunbabab'a la, misenman b'a
la. dow sikaratilama don ; dow
yere binnama don.

Furakisenin t'anw donfen koro
ye. U donna n'a ye an kan
tilesekunce in na. A sanbagaw n'a
feerebagaw b'ajininkali kejogon
na, k'a feere jogon ma i jolen
keref, n'i te ton in na, i te bo fosi
kalama.

Furakisenin nana waati min na, a
feerebagaw folola k'a fo kon'i y'a
ta sogomada fe, i be se ka tilen ka
baara ke. Wula mana se, i te segen
yoro kelen don i fari la.

A nana bo o la k'a ke n'i y'a ta su
fe, hali n'i tilennen don baara la, a
be ke i n'a fo i ma fosi ke. O tuma
na i be se ka sufela fara i boloda la,
baara la.

Minnu y'a laje folo, olu y'a soro
kuma in ye tine ye. I sijne folo a la,
n'i ye kise kilen ta sogomada fe, fo
ka taa wula se, i ni segen te jogon
ye i mana ke dije baara o baara la.
I nisondiyalen don tuma bee. Nka
n'i tora a tali la, a laban be k'i lawa
ye. N'i m'a soro don o don, i fari
te foni. A ko be taa se yoro la, kise

kelen walima tako kelen te mago
je i ye. O y'a seto y'a kojuguyoro
ma, sabu o b'a soro n'i y'a ta yoro
min, i be bo o yoronin bee la i
hadamadenya sawurala. Ibe baara
ke i ko fali, wa sunogo t'i mine.
Baara ka kan ka ke nka lafijeb'o ye
wajibi ye baara senkoro. N'i ye
neg'e don tasuma na, n'a bilenna
ka se yoro do la, n'i y'a bo tasuma
na k'a bila ka men, a be segin a
cogo koro la. Nka n'i ye neg'e in to
tasuma na yen, a laban be yeele.
Hali n'a sumana kofe, a te k'a
korolen cogo ye. O y'a tijnenen ye.
Neg'e be cogo min, hadamaden
yere b'o cogo la. N'a segenna, a
ka kan k'a yere lafiya. Fen minnu
b'a to a te segen yoro don a fari la,
olu man kan kata a fe sabun'a tora
o cogo la, yoro dow b'a la, olu be
bo u cogo la. O be se ka na ni bana
ye. Wa ni bana n'a fura ma ben
joona, o be laban cogo min na, bee
y'o to ne don.

Furakisenin man ji, wa a ni jeni
ce ka jan. A ye tijneni caman ke
jamana in kono.

Teg'e dara walejugukela fen o fe
kan yan, akolosira k'atigilamogow
caman ye furakisenin kanubagaw
ye.

Demebaga si te denkelen na ka
temen dusu kan.

Kise were si te baara la ka temen
a kecogo puman kan.

Nomasaw temenna yan, oy'asoro
an te furakisenin togo yere don
sanko k'a sidon fen min don ;
kuma t'a tali ma.

Kolonnin Zanke, Zangurabugu
Sibiri, Garangetaa Mama, ninnu
y'u ka jomasaya' ke k'a ban k'a
soro u ma furakiseba ta sanko
furakisenin. O tuma na,
senekelaw, cogo si la a' kana aw
deon furakisenin feerebagaw ka
bala la. U nenkun ka di serefe da
ye.

Togo minnu be ben ni furakisenin
ye, o togo file ninnu ye :

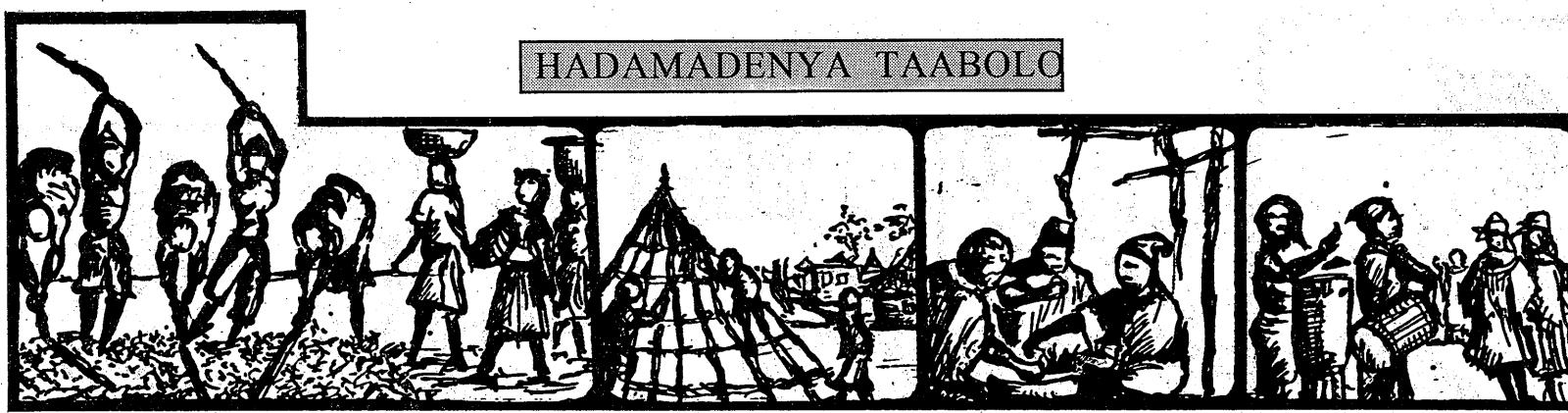
1) Tatjnekisenin : N'i dun
menna a kan, a b'i halaki tijen.

2) dutjnekisenin : Ce o ce ko
e de te se ka taa furakisenin ko, i
laban ka kulusijala be tila i la.
N'i ye muso ye i ta laban to be ke
taafe be n na ye n'o te i ni
kamalenkoro bee be damakeje.

3) Jamanatjnekisenin : Ni
furakisenin kera sababu ye ka
denmisennamogow ke
fenmayelemaw ye, jamana ka
jetaa be geleya.

A' ye furakisenin ye k'a to
yen. Fura jumanw be
furafeereyoro la. U be san ni
furasansebenw ye. Bee k'i wasa
don olu la.

Berehima Wulale

HADAMADENYA TAABOLO

Faransi-sigi geleyara

Faransi goferenaman te son bilen, dunanw ka na sigi u ka jamana kono k'a sababu ke baara soro baliya ye. U y'a jatemine ko dunanw cayara ; ni dowerew be na ka fara korolenw kan, ko baara tena soro ka d'u ma. O de y'a to goferenaman ye sariya kura sigi ko Pasekuwa (Pasqua) ka sariya. An balima minnu sigilen be Faransi, o sariya ninnub'olu kako geleya kosebe.

Ni mog'o min b'a fe ka sigi Faransi, fo i ka sigisaben soro folo. Seben in ye suguya fila ye. Kelen ye san kelen ta ye, tokelen ye san tan ta ye. San kelen ta ye baarakelaw ni kalandenw ta ye. Ale te sorobilen. Santan sigisaben de ka ni. N'i y'ale soro, i be se ka sigi Faransi san tan kono ka baara ke. Folo-folo, san tan temenen ko, sigisaben tun be kuraya i be soro ka sigi tugunni. Nka sisan, sigisaben kura soroli ye baara ye.

Maliden minnu menna Faransi, olu caman ka sigisaben ye san tan ta ye. U caman taara k'u muso n'u denw to Mali la. Folo, u muso n'u denw tun be se ka ta sigi u fe yen ; nka o te bi ko ye koyi ! Bi-bi in na, baarakela min, n'e de sigilen be Faransi, i be se k'i muso folon'a denw lana i koro. Nka min ye i balima tow ye, olu te se ka taa inofe. Okoro ye ko musocamantigi muso kelen doron n'a denw de be

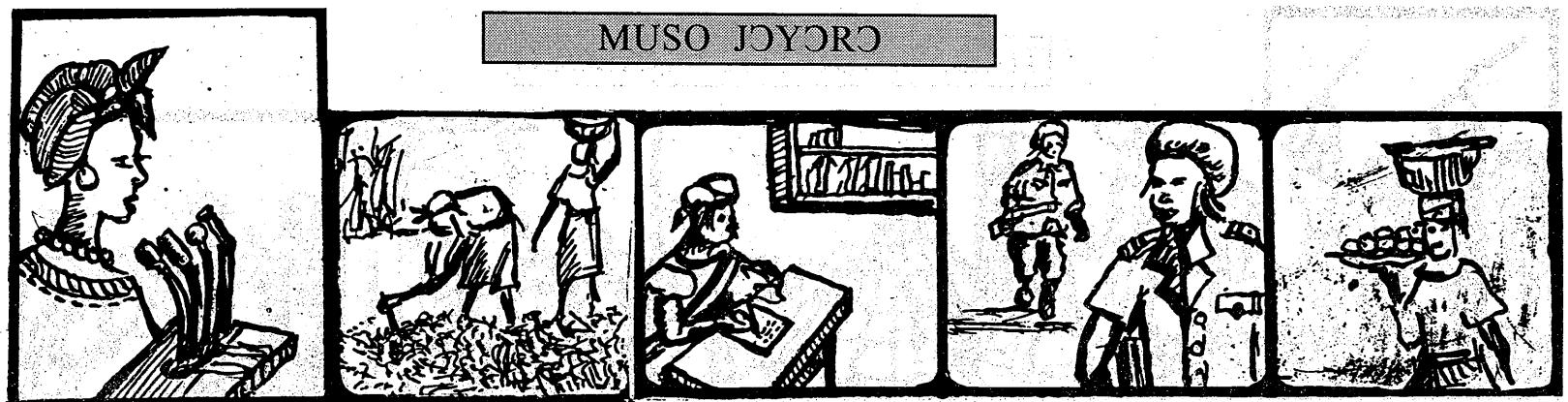
se ka taa sigi a fe Faransi ; muso tow n'u denw te se ka sigisaben soro. Hali ni den were farala muso folo denw kan min t'a woloden ye, ni polisiw bora o kalama, u b'aw bee ka seben mine k'aw lasegin aw ka jamana kono. Ce min mana sigi Faransi ka tila ka taa Mali la ka muso kura furu ka fara korolen kan, o muso te se ka pase soro ka don Faransi. Hali n'a ye seben soro, a tena se ka men ye. Kalo saba temenen ko n'a ma kosegin, ni faamanamogow y'a don, a ce n'a ka denbaya bee be gen ka bo Faransi.

Sanni Pasekuwa ka sariya ka sigi, ce caman sera k'u muso filanan wala sabanan wala naaninan lana ka fara folo kan. A tun sebennen be Sariya koro la ko ni mog'o min wolola Faransi sann'i ka jamana ka yeremahoronya tali ce, o tigi be jate farane yere ye. N'a sigira Faransi a den minnu mana wolo yen olu fana tun be jate faranew ye. U tun be se ka karadante soro i ko nansaraw. Sariya koro tile la fana, ni mog'o min tun ye faranew do fa, walima a ba ye, o tigi tun te se ka gen. O koro de ye ko ni mog'o min wolola k'a soro Mali be nasaraw ka mara kono, n'i sigira Faransi ka den soro yen, mog'o si te se k'i labo. Ce caman y'o don minke, u ye muso nini ka denw soro u fe.

Sisan, yelema donna sariya la. Bi, hali n'a sorsla i wolola sanni Mali k'a yere ta, i den si te se ka ke faranse ye. Den minnu wolola Faransi kabini san 1994 Zanwuye kalo tile folo, olu si te faranse ye. Ayiwa, nin jate bee kofe, an k'a don ko Faransi sigi geleyara. Baarakelaw tena pase soro ka sigi yen bilen. minnu be yen kaban, olu musow ka taa u nofe, o kera baara ye. Ni mog'o min b'a fe k'a muso n'a denw lataa, i ka kan k'a jira goferenaman na ko siso ferenen b'i bolo, u be kun min kono. I b'a jira fana ko wari b'i bolo k'u ladon. Ni goferenaman ma son u ka taa, a b'a fo k'i ka so ka dogo, ko se t'i ye k'u balo, wa k'u te se ka sigi Faransi. A' ka d'a la ko an balima minnu sigilen be Faransi, ko u kunko ka ca.

Awa Fofana.

MUSO JOCYCL

Farafina musow tɔgɔladonba : wale numan ni miiriya numa .

Mali musow, faso ntulomabaw, olu minnu ma bɔ farafinna muso tɔw la, ka da u ka cèsiri n'u ka yeredɔn kan, u fana ye farafinna musow ka donba bisimila. Musow tɔgɔladonba in sigira sen kan jinan y'a san 32 ye. K'a ta Zuluyekalo tile 27 fo-a tile 31, san 1962, Farafinna jamana 16musowyenogonlaje Daresalamu, n'o ye Tanzani jamana faaba ye, ka ben don kelen kan k'o sugandi ka ke farafinna musow tɔgɔladon ye, n'a be wele faransekan na ko "Panafirikeni".

Waleya in dabɔra, walasa a

ka dɔn ko muso jɔyɔrɔ ka bon farafinna ka jetaa la, k'a be se k'a jeniyɔrɔ fin farafinna yiriwali la nafoloko ni sɔrɔ fanfe, ka se politikiko ma, ka taa a bila fo kalan, ani saniya ni keneya la ; fen o fen ni cε b'a ke, muso be se ka caman ke o dɔw fana na.

O de la sa, Zuluyekalo tile 30 n'a tile 31, san 1994 kera jereba ye Bamako musow fe. U bora i ko kɔnɔ kulu (Sabu olu de be buu fɔ) ka jiriw turu Bamako. Jirituru in kere Bamakɔnbedaba dɔkan, min be wele ko yerema hɔrɔnya nbèdaba, n'o be fɔ faransekan na

ko "bulewar de lendepandansi". Jirituru in kera sibiridon, Zuluyekalo tile 30.

Karidon, n'o benna kalo tile 31 ma, o kera lajeba ye hamudalayi larabukalansoba la. O lajε in senfe kumajɔgɔnya ni kunnafonidiw kera. O wale ninnu tun be boli fen minnu kan o tun ye kɔrɔnfela jahadi ye, jahadi min selenbe Ala dimiyɔrɔ la bi, sabu hadamadenw tɔnɔnna. O temennen ka bɔ yen, da sera kasaraw ma, minnu ye kelebanbaliw ye farafinna, n'o de kelenbe sababu ye ka farafinna bεe turu a kun kan bi : k'a ta Somalika na se Liberia, ka temen Uruwanda fe fo Angola.

Musow y'u kan lawuli k'a jira k'olu te jen ni nin waleya jugu ninnu ye. Olu musow b'a jini bεe fe, an ka wuli k'an jo, ka kεlε kɔn farafinna. Musow ka janiyanumanya nin min kelen file nin ye utɔgɔladonba hukumu kɔnɔ, a jemɔgɔya tun be an ka jamanatigi furumuso bolo n'o ye Adamu Ba Konare ye.

Bamako bolen yen, Segu musow fana y'u janiya jira ni jirituru ye ka donba in matarafa.

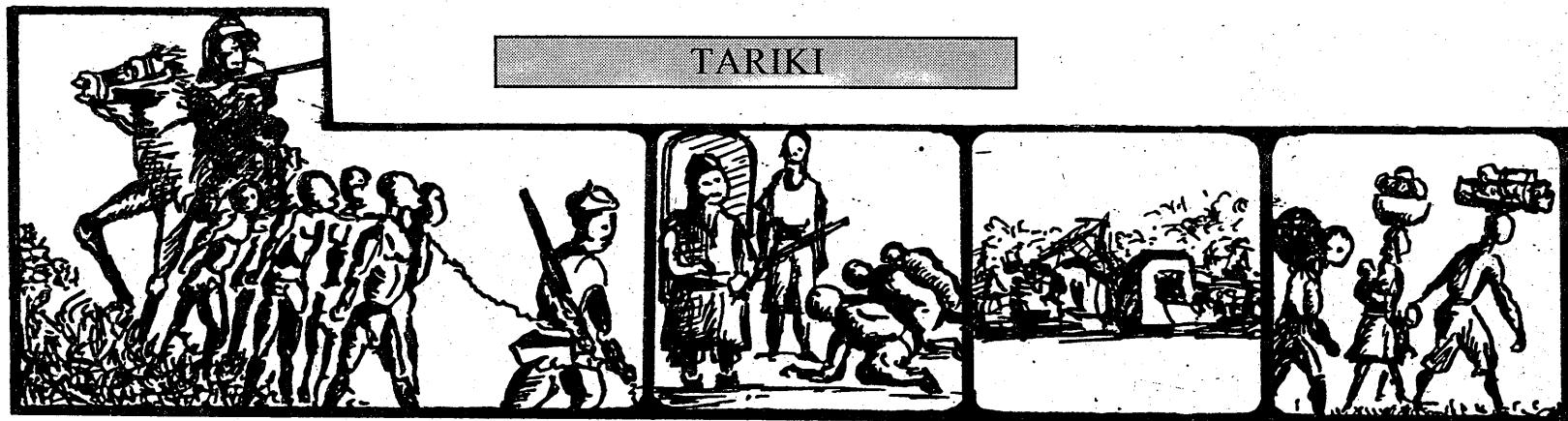
Saheli ni Mali cew bεe tɔgo la, foli kerɛn-kerɛnnɛn be ka jɛsɛn an balakaw bεe lajelen ma.

Jokolo Adama Kulibali.

*Nin ye musow ye jirituru la.
(Jiri nafa ka bon yiriwa kadara kɔnɔ.)*

TARIKI

Béledugu muruti

San 1914, kélé wulila aliman ni faranse cë. Mansin (Mangin), min tun ye sorodasi nemogoba do ye Faransi, ale ko Faransi ka farafin cë falenw ka bɔ Afiriki jamana na. Mansin tun be farafinw ka cefarinya dɔn, sabu a kamalennama, a ni tubabu dɔw tun nana kélé ke Afiriki jamana kan, k'a ta san 1914 fo 1918, cefarin ba keme ni bi woɔrɔ (160.000) nana Faransi demen ka Alimanw kélé. A fɔra olu de mako tirayeri senegalew. O kɔro te ko sengalikaw dama de tun don. Bëe b'a dɔn ko cefarin ninnu na, Senegalikaw tun te temen mögɔ ba mugan (20.000) kan. Keleden ninnu na malidenw de tun ka ca n'u bëe ye. Mögɔ ba bi naani (40.000) bora Mali la, ba bi saba (30.000) bora Burukina, ba bi saba (30.000) fana bora Lajine.

Feburuyekalo san 1915, nansaraw taara Nɔnkɔn, Bamako Saheliyanfan fe, ka mögɔw mine k'u ke sorodasiw ye. Ticoko Jara, n'o tun ye Nɔnkɔn kafokuntigi ye, ale ko k'o te ke. A ko k'a mana ke cogo o cogo, ko minnu be taa, U bëna sa kélé la yen. Kon'u satuma sera, u be sa. K'u ka sa Nɔnkɔn walima u ka taa sa yɔrɔ wëre k'a bëe ye kelen ye. ko saya ma bɔ saya la. Nka ko n'a ma je k'u be sa, u ka sa Nɔnkɔn. U kana taa sa

yɔrɔ la u te yɔrɔ min dɔn k'a soro u ka dugu mago b'u la. K'u ka to Nɔnkɔn ka nansaraw kélé fɔlɔ, olu mago b'u la. K'u ka to Nɔnkɔn ka nansaraw kélé fɔlɔ, olu nansara minnu nalen be u mineni na.

Tile damadɔ temenen kɔ, Béledugu fan bëe murutira. feburuyekalo tile mugan ni duuru, jenajeba kera Nɔnkɔn. Béledugu faama bëe tun be yen. Masantola Sanba Jara tun be yen. Kumi Jose Tarawele tun be yen. Mögɔ murutilen ninnu ye garadi fila mine k'u faga. O kofe, keleden caman y'u laben Nɔsonbugu ka nansaraw kɔnɔ yen. Jaa, nansaraw ye kélébolo ci Béledugu ka muruti ban. Uni bamananw ye jɔgɔn soro Zanbugu. Aa, o ma diya de ! U ganna jɔgɔn na, ka gan jɔgɔn na ka gan jɔgɔn na ; si ma se si la, k'a soro farajew ni bamananw ka marifaw tun te kelen ye. Samafaga marifa ni kɔnɔnifaga marifa bë se ka suma jɔgɔn na wa ? o de labanna ka ke sababu ye ni nansaraw sera cefarinw na marisikalo tile woɔrɔ san 1915.

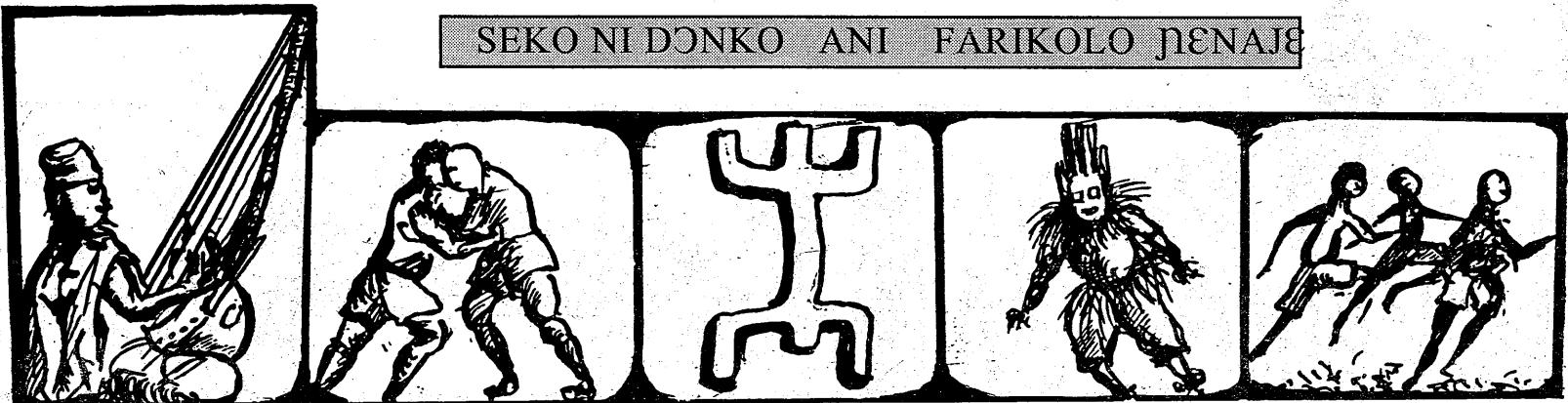
Béleduguka minnu ma soro ka faga, olu bolila ka taa u dogo u ka duguw la. Marisikalo tile kɔnɔntɔ, nansaraw ye Nɔnkɔn ani dugumisen caman werew mine. O kera tipeni dan ye sa. U tun mana dugu min mine, u tun b'o fan tan

ninaani jeni ka bëe ci, k'a baganw faga ka tila ka cew mine ka bila kaso la.

Marisikalo tile tan ni seegin, nansaraw ye daga sigi kumi da la. U ye mögɔ ci Jose Tarawele ma dugu kɔnɔ ko cë bëe ka bɔ k'u ka marifaw di ko n'o te u be tasuma mene ka kumi bëe jeni ka ke buguriye ye. Nka nin don in, nansaraw y'a dɔn ko bamanan te maa gansan ye. Jose y'u jaabi ko kélé tun man di a ye ko nka ni mögɔ min mana n'ale ma ni kélé ye, o tigin'a soro yen. Ayiwa, kélé wulila. Nansaraw ye mugu ci dugu la k'a ci k'a ci ka soro ka se ka don. Du kelen-kelenna bëe minena. Mögɔ caman ni tor'a la. Dugu cira bɔgɔ-bɔgɔ k'a to Jose ka du ye. Dünanw sera ka don Tarawele ka du kɔnɔ tuma min, a ye tasuma mene a ka mugu to la. Muguso perenna ka Jose n'a ka cefarin bëe faga. Nin tun ye bamanance kɔrɔw sacogo ye !

Béledugu muruti kera bonɛ ye mene. Minnu sara, u sara ceyla. O ka fisla ka taa sa gansan jamana wëre la wa ?

Fatogɔma Jara ni
Hawa Fofanan.

SEKO NI DONKO ANI FARIKOLO JENAJE

Berezili ye kupu ta

Kalo kelen kera ntolatan na Ameriki jamana Kōnō, ka a ta Zuwenkalo tile 17 la ka taa a bila zuluyekalo tile 17 la. Dijé kōnō jamana minw ye wanew ye ntolatan na, olu ka pogon kunben tun don. Wanew ka wane kera Berezili jamana ye. Berezili ye "Kupu" ta ka bo Itali je kan. Nizeria, Kameruni ani Maroku. Maroku ma je soro, k'a sabu ke bidonbaliya ye. I mana ntola tan cogo o cogo, n'i mabi don, fu don. Kameruni binna, k'a sababu ke

benbaliya ye. ntolatan ye jama de ye, ni a' yere dama ma se ka ben, aw te je soro abada. Nizeriya ye a priripiri doonin, a ye min ke, a tun be se ka fen ke ka temen o kan. Nizeriyakaw ka fijé kera jateminebaliya ye. ntolatan na, bi donka gelen, o ye tijé ye, nka min ka gelen ni bidon ye, o ye bi lakanani ye. Ni Nizeriya tun sera a ka biw lakana cogola, siga si tun t'a la, u tun be taa jefé.

Ntolatan ye nedon, kologelya, ani k'a don ko i kelen

te se ko la ni i tōnōgonw te bawo jamako don. O dōron t'a je, ite se ka ke ntolatannaba ye abada, fo sebe ka ke i la. Bi, nafolo donna ntolatan senkōrō. Nka hali ni nofolo be i fe, ni sebe t'i la, fu don. Berezili min ye kupu ta, nka ntolatan be yen i n'a fo diineko.

Tijé na, Ameriki ntolatanba diyara, a kera wasaba ye, caman farala ntolatan dawula kan dijé kōnō.

Mahamadu Kōnta.

Kupu di Mondi Kasaraw

Ntolatanba min kera Ameriki jamana kan, a kasara cayara haali : kolonbika dōw y'u ka ntolatanna dōfaga, ko bawo a filila ka bi don a yere kun. Mekisikikaw selen Irilandikaw la, o nisondiya senfe, mogo 3 sara, ka mogo 189 jogin. Tayilandika dō, ale ni dō pariyera, ko Holandi be Makan gosi, ko bi 2 be don u ni pogon ce. O

ma ke minke, a peretura a ka waria (40.000). A taara a yere kan don juru la k'a yere faga. Bengali ka dō, ale tun ye Arizantini ntolatannaw kanubagaba ye. Kabini ale y'amén ko Arizantini batira, k'a senbo kupu ko la pewu, a ma fila ke ; a ye pəsoni dun k'a yere faga.

Mahamadou Kōnta

LABOLI KUNTIGI :
Sumayila Sanba Tarawele
***

SEBENNIJEKULU :
Job Tera

SEBENNI JEKULU :
Morilaka

Jokolo Adama Kulibali

Alu Danbele

Sidalamine Ag Doho

***

Mahamadu Kōnta (Baginda)
Berehima Ulale (Segu)
***

Fatogoma Jara, Hawa Fofana (Faransi)
***

LABONYORO : Sahéline Avenue O.U.A. tél : 23-14-29 Bamako.
***

JADILANNAW :
Alifa Yaya Jara Mamadou Kumare.
***

Labugunyoro
NIB
Hake : 5000
***

JENSENCOGO : Sayidu Tarawele
ani Saheli jensenjekulu.

Saheli ye deme soro ka bo :

Plan International
OXFAM. GB. , UNICEF
Coopération Française yoro.